

2. Doelstellingen.

1. Inzicht in het begrip creativiteit.
2. Vaardigheid in het organiseren van situaties waarbij leerlingen hun creativiteit kunnen ontplooiën (technieken).
3. Doelstellingen voor "creatieve" lessen kunnen formuleren.
4. Produkten van creatief werk van lln. kunnen evalueren.
5. Attitudes: openheid voor anderen - stimuleren - aanvaarden van functieverandering bij lr. en lln.
6. Zelf een creatieve houding aannemen.

3. Methode.

Wij kozen voor een combinatie van :

- a) eigen ervaring; zelf creatief bezig zijn onder onze leiding.
- b) enkele theoretische syntheses (exposés).
- c) groepwerk over didactische problemen.

4. Wat deden we ?

1e sessie

- 1) a) Voorstelling van de VON-ploeg.
- b) Rondvraag : Wat zijn jullie verwachtingen ? (Antwoord o.m. vooral andere vormen voor spreken, schrijven, taalbeschouwing).
- c) Hoe kunnen wij van de VON hicrop inspelen ?
- 2) a) Losmaakoefening: "stenen dragen" voor bouw van bibliotheek enz.
- b) Spreken : "boeken voorlezen".
- c) In groepjes met de "voorgelezen" zinnen iets maken. Voorstellen in plenum.
- 3) Evaluatie in de grote groep (na elk stukje): hoe is het ontstaan ? Wat waren de fazen in het creatief proces? Welke remmingen, stimulansen hebben jullie ervaren ? De sessie kende een moeizame losmaakfase, maar eindigde in volslagen euforie bij de evaluatie: dat wij zoiets konden ! dat ik zoiets kon !

De drie begeleiders zweefden naar huis of naar Gent.

2e sessie

- 1) Losmakingsoefening: de geremdheid bleek (zoals verwacht) nog even groot als de vorige keer bij de start.
- 2) Bespreking van een geval (in kleine groepen): wat kan er gebeuren met een geremde leerling ? (Tausch-achtig). De discussie verliep in drie groepen onder onze leiding. Wij waren er niet erg door bevredigd: de deelnemers bleken vaak hun eigen vooroordelen te willen bevestigen en door-drukken. Tijdsgedbrek maakte het moeilijk dit tegen te gaan.
- 3) Oefeningen met dramatische werkvormen. Doelstelling hierbij was enkele praktisch hanteerbare werkvormen aan te brengen en tegemoet te komen aan de nood aan technieken.
 - a) gesloten werkvorm: rollenspel rond "de geremde leerling" waarbij een bepaald leraarsgedrag kan gedemonstreerd en ingeoefend.

- b) open werkvorm: aanbrengen van een gedicht over kabouters, waarbij de beleving centraal stond.
- 4) Een didactische situering en iets over doelstellingenformulering als besluit.

De les verliep vrij moeizaam: niet alleen hadden wij veel te veel "stof" ook bleek dat de cursisten nog vol hinderlijke vooronderstellingen zaten.

De drie begeleiders reden peinzend naar huis of naar Gent.

3e sessie

(Het eerste deel werd er grotendeels zonder Roger gewerkt)

- 1) Een overzicht en verantwoording van wat al gedaan was.
Daarna een hap theorie over creativiteit (Met bespreking van een aantal gevallen: wanneer is gedrag creatief ?)
Op dit ogenblik hadden een aantal cursisten een hoorbaar Aha-Erlebnis.
- 2) In groepen (per graad) een lessenreeks ontwerpen voor 2 halve dagen, waarbij taalcreativiteit een grote rol spelen zou. Doelstellingen helder formuleren. Er werd gesuggered een onderwerp uit W.O. als startpunt te nemen.
Gekozen onderwerpen : schoolreis, lente, dieren op de hoeve, de dierentuin. Op flappen zetten. (Eén van deze onderwerpen wordt gepubliceerd in VON-Informatie).

De drie begeleiders gingen tamelijk tevreden naar huis of naar Gent.

4e sessie

- 1) Opgave van beknopte bibliografie
 - 2) Gezamenlijke evaluatie van de flappen met lesconcepten (gemaakt vorige sessie). Hierbij barst de discussie los over het nut van doelstellingenformulering.
 - 3) Wat propaganda voor de VOF (blijkt resultaten te hebben!)
 - 4) Schrijven (Voornaamste doelstelling: nog een techniek bijbrengen).
 - a) losschrijfoefening (per twee in twee kolommen schrijven)
 - b) voortschrijven van verhaal (Van het Reve: Bloed).
 - c) In drie groepen: verhalen aan elkaar voorlezen en klasseren per soort.
- (Verder werken was onmogelijk: de tijd was om)

De drie begeleiders gingen samen dineren en reden verzadigd naar huis of naar Hofstade.

5. De begeleiders

- Drie begeleiders voor 32 cursisten is een mooi aantal. 4 zou te veel geweest zijn, 2 te weinig.
- Voordelen : - je kon op elkaar terugvallen.
- indeling in groepen mogelijk.
- persoonlijke contacten met cursisten bv. in pauze.

- We kregen hulp van Lut van der Eyken, Bert en Wilfried, telkens voor I voorbereidende bijeenkomst (+ nog enkele privé-gesprekken met Bert). Om diverse redenen vielen deze mensen uit, hoewel Lut naar het einde toe aandrang om nog te kunnen meedoen. We vonden dat niet zo gunstig omdat zij veel van het voorbereidingsproces had gemist en omdat wij niet nog eens een nieuw gezicht in de cursus binnen wilden brengen. Bij volgende gelegenheden zal telkens een nieuw team opgesteld moeten worden waarin geïnteresseerde/interessante mensen kunnen worden geïntegreerd.
- Wij hebben er veel bij geleerd, van elkaar, van de cursisten, uit de boekjes, uit onszelf. Wij besdffen beter wat wij al kunnen, wat wij nog niet kunnen.
- Binnen het begeleidende team heerste een ontroerende harmonie: wij hebben zeer prettig samengewerkt en bij de voorbereiding kregen we onze blackouts en inzinkingen op verschillende momenten, zodat we elkaar goed op wisten te vangen.
- Dat slechts één van de begeleiders ervaringen had met de basisschool (Linda) werd door de cursisten blijkbaar niet als een bezwaar ervaren.
- Het is zwaar werk: elke zaterdag 4 uur extra + de voorbereidende vergaderingen. Het is ook veeleisend werk (psychologisch). Moet er toch bij gelegenheid niet nog eens gepraat over de financiële aspecten ?

6. Evaluatie

1. Er werd bij het einde van elke activiteit een procesevaluatie gedaan met de cursisten + een korte evaluatie na elke sessie.
2. De cursisten kregen als opdracht één à twee bladzijden te schrijven over wat zij persoonlijk geleerd hadden bij deze cursus (zelfevaluatie). Er werd uitdrukkelijk gesteld dat het feit zelf dat men dit verslag inleverde, inhield dat men een "credit" voor het vak kreeg en dat de inhoud van het verslag niet zou worden gequoteerd. (Nog niet ingeleverd op het ogenblik dat we dit verslag uittypen).
3. Gemuanceerde tevredenheid van de cursisten bleek uit het feit dat zij vohden dat dit vak eigenlijk elk jaar op het programma van deze driejarige cursus moest staan, maar dat wat wij nu op I sessie van 4 uur deden, dan moest gespreid worden over 4 sessies van 4 uur.
4. Het blijft de vraag hoe diep dit nu allemaal zit en of een dergelijk "proefje" niet een aantal gefrustreerden bijmaakte die het na een paar halfgelukke pogingen opgeven. Wij hebben, zo blijkt uit enkele gesprekken, wel enkele mensen wakker gemaakt en een slecht geweten bezorgd.

7. Problemen

1. Je moet aan de mensen ervaringen bezorgen (zelf beleven), maar ze moeten ook praktisch bruikbaar materiaal krijgen, didactische wenken en inzichten, theoretische inzichten over creativiteit, attitudevorming enz. (cfr. doelstellingen). Dat is nogal veel om op 16 u. te doen. Het zal vooral bij kortere programma's een moeilijke keuze worden. De doelstellingen van de uitzendploegen moeten telkens nauwkeurig gedefinieerd worden en vooral moet telkens duidelijk worden gemaakt of we nu vooral iets willen losmaken, dan wel of we eerder dingen willen aanleren (mentaliteit of technieken).

2. Voor elke groep zal een nieuw programma moeten worden ontworpen, rekening houdend met beschikbare stad, tijd, ruimte, onderwijssoort, speciale wensen...

Welke kanten kan men uit met zo'n klassiek onderwerp als "naamkunde"?

I. 't Zit er nog altijd dik in dat een les naamkunde vervalt in ofwel een saaie opsomming ofwel een al dan niet boeiend anekdotisme. Men gaat de leerlingen te lijf met de herkomst van eigennamen, de vorming en de oorspronkelijke betekenis. Allemaal het weten waard natuurlijk, maar, spijtig genoeg, nogal vrijblijvend. Belangrijker vragen zijn : wat zijn eigennamen eigenlijk, waarom worden bepaalde namen gegeven en gebruikt, wat betekenen namen nu en wat is de sociale waarde van een naam? Vragen - en vooral antwoorden - waarvan we de leerlingen bewust moeten maken. Het domein is ruim en interessant genoeg om er in de klas aandacht aan te besteden. Het is bevoorbeeld nog de vraag of alle namen in één van de twee traditionele rubrieken (plaatsnamen vs. persoonsnamen) kunnen ondergebracht worden. Wat doen we met de naam van bloemen en planten, kunstwerken, sportploegen, bedrijfsmerken, enz.? En namen van fictieve figuren en plaatsen, maken die geen deel uit van de naamkunde - zoals namen van sprookjesfiguren of van planeten en ruimteschepen in science-fictionverhalen?

2. Vanaf het begin moeten we samen met de leerlingen het domein van de naamkunde afwandelen en bepalen hoe en op wat er gewerkt zal worden. Het is duidelijk dat hiervoor een definitie moet uitgewerkt worden, bv. met begrippen als "onderscheiding", "uniekheid" en "identiteit". We kunnen ons dan verder op één gebied concentreren, of het werk onder verschillende groepen verdelen. Hieronder volgen een paar suggesties voor mogelijke activiteiten. Het is in elk geval de bedoeling om naast de taalkundige en/of de anekdotische kant ook de meer filosofische, sociale en culturele aspecten van het probleem te belichten.

3. Naamgeving: voornamen.

Eerst kan er een korte inleiding worden gegeven over de vorming en de betekenis van voornamen (voornaamste bestanddelen, etymologie, evolutie in verschillende talen, beperkte aantal voornamen). Als het mogelijk is moeten de leerlingen zélf hun voornaam opzoeken in een referentiewerkje als het Woordenboek van voornamen van Dr. J. van der Schaar (Aula 176). Op die manier leren ze hoe ze zelf de betekenis en etymologie van een naam kunnen vinden en maken ze kennis met de elementaire vormingsprincipes.

Traditionele lessen over naamkunde houden hier meestal op. Voor ons is het de basis voor een kritische bespreking, d.w.z. inzicht krijgen in processen die naamgeving bepalen. In dit opzicht zijn de voornamen interessant omdat die (door de ouders) vrij gekozen worden. Wat leidt de ouders zoal bij het geven van een naam?